

27.2.2025

Lainsäädäntöneuvos Charlotta von Troil

ÅRHUSIN YLEISSOPIMUKSEN GMO-MUUTOKSEN VOIMAANSAATTAMINEN; VALTIONEUVOSTON ASETUS

Almatyssa, Kazakstanissa toukokuussa 2005 hyväksyttiin muuntogeenisiä organismeja koskeva muutos tiedon saannista, yleisön osallistumisoikeudesta sekä muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeudesta ympäristöasioissa tehtyyn Århusin yleissopimukseen (SopS 122/2004).

Muutoksen tarkoituksena on täsmentää sopimuspuolille asetettuja velvoitteita yleisön osallistumisesta päätöksiin muuntogeenisten organismien käytöstä ympäristössä ja tuotteina. Muutoksen jälkeen yleissopimuksen 6 artiklan 11 kappaleessa ilmaistaan nimenomaisesti, ettei yleissopimuksen 6 artiklaa sovelleta päätöksiin siitä, sallitaanko muuntogeenisten organismien ympäristöön päästäminen tai markkinoille saattaminen. Yleissopimukseen on lisätty uusi 6 a artikla ja uusi liite I a, jotka koskevat yleisön osallistumista edellä mainittuihin päätöksiin. Uuden 6 a artiklan 1 kappaleen mukaan kunkin osapuolen tulee huolehtia esitettyjen yksityiskohtaisten säännösten mukaisesti varhaisesta ja tehokkaasta tiedottamisesta ja mahdollistaa yleisön osallistuminen, ennen kuin tehdään päätöksiä siitä, sallitaanko muuntogeenisten organismien tarkoituksellinen päästäminen ympäristöön tai saattaminen markkinoille. Artiklassa todetaan edelleen, että sopimuspuolten 1 kappaleen määräysten mukaisesti asettamien vaatimusten tulisi olla Cartagenan bioturvallisuuspöytäkirjan (SopS 130/2004) tavoitteiden mukaisesti kansallisen bioturvallisuusjärjestelmän säännöksiä täydentäviä ja niitä vastavuoroisesti tukevia.

Eduskunta hyväksyi sopimuksen muutoksen 11 päivänä maaliskuuta 2008 (HE 181/2007 vp; EV 19/2008 vp). Tasavallan presidentti hyväksyi 16 päivänä toukokuuta 2008 muutoksen ja vahvisti sen voimaansaattamislain (351/2008). Muutos sisältää ympäristönsuojelua koskevia määräyksiä, jotka kuuluvat Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 18 §:n 10 kohdan mukaan maakunnan lainsäädäntövaltaan. Ahvenanmaan maakuntapäivät on 31 päivänä maaliskuuta 2008 hyväksynyt muutoksen voimaantulon Ahvenanmaan maakunnassa. Suomen hyväksymiskirja on talletettu Yhdistyneiden kansakuntien pääsihteerin huostaan 10 päivänä kesäkuuta 2008.

Voimaansaattamislain (351/2008) 2 §:n asetuksenantovaltuutusta on muutettu lailla 355/2012 perustuslain muutoksen johdosta. Asetuksen voimaansaattamislain ja muutoksen muiden määräysten voimaantulosta antaa muutetun lain mukaisesti valtioneuvosto.

Yleissopimuksen 14 artiklan 4 kohdan mukaan yleissopimuksen muutokset tulevat voimaan muutokset ratifioineiden tai hyväksyneiden sopimuspuolten osalta yhdeksäntenäkymmenentenä päivänä siitä päivästä, jona tallettaja on vastaanottanut niiden ratifiointia tai hyväksymistä koskevan ilmoituksen vähintään kolmelta neljäsosalta kyseisistä sopimuspuolista. Yleissopimuksen GMO-muutoksen voimaantulokynnys saavutettiin Ukrainan hyväksytyä muutoksen 20 päivänä tammikuuta 2025. Sopimuksen tallettajalta saadun ilmoituksen mukaan yleissopimuksen muutos tulee voimaan 20 päivänä huhtikuuta 2025.

Nyt annettavaksi ehdotetun asetuksen 1 §:n 1 momentissa säädettäisiin, että yleissopimuksen muutos tulee voimaan 20 päivänä huhtikuuta 2025. Pykälän 2 momentti sisältäisi tavanomaisen säännöksen sopimuksen kansallisista hyväksymisvaiheista. Asetuksen 2 §:n mukaan muutoksen muut kuin lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset olisivat asetuksena voimassa. Asetuksen 3 §:n 1 momentissa säädettäisiin muutoksen voimaansaattamislain (351/2008) tulevan voimaan 20 päivänä huhtikuuta 2025. Pykälän 2 momentti sisältäisi tiedon Ahvenanmaan maakuntapäivien hyväksynnästä. Asetus olisi ehdotetun 4 §:n mukaan tarkoitettu tulemaan voimaan niin ikään 20 päivänä huhtikuuta 2025.

Asetuksia ei ole tarkastettu laintarkastuksessa, koska niiden yleinen merkitys on vähäinen. Suomen lainsäädäntö on ollut muutetun sopimuksen mukainen jo muutoksen hyväksymisvaiheessa vuonna 2008. Muutosten voimaantulolla ei ole Suomen kannalta vähäistä suurempaa merkitystä.

Edellä olevan perusteella esitetään, että valtioneuvosto antaa asetuksen tiedon saannista, yleisön osallistumisoikeudesta päätöksentekoon sekä muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeudesta ympäristöasioissa tehdyn yleissopimuksen muutoksesta.